

een bijzondere eigen stijl vraagt en wekt.... Dat karakter en die stijl dwingen de van deze techniek gebruikmakende kunstenaars of tot een „constructief expressionisme” dat de grondvormen van het gekozen object samenvat in een sterken synthetischen bouw, — of tot een droomweergave in min of meer fantastische vormen en sfeer. — Deze twee elementen liggen in de praktijk natuurlijk meermalen dooreen, waarbij men dan nog zou kunnen opmerken dat bij velen het droom-element het „sociale gemeenschapsgevoel” is, dat zich door het eerste element heen tracht te voltrekken! In alle geval: de moderne houtsnede heeft zich langzamerhand meer en meer verwijderd van het naturalisme, — verder en principieeler meestal dan de andere technieken.

Op deze tentoonstelling zou men o.m. dezen ontwikkelingsgang kunnen nagaan. Men vindt er werk van de oudere pioniers op dit gebied, als Veldheer met kranige stadsgezichten en vignetten (hoe noode misten wij hier zijn prachtig gesneden visschen!); Moulijn met zijn fijnzinnige litho's; Graadt van Roggen met zijn fjord-landschappen.... Men vindt er houtsnijders die het droom-element —, (zooals bijv. H. van der Stok met zijn: „De asceet en de vlinder”; B. Essers met zijn op „Japan” geïnspireerde vogel —, en andere verbeeldingen) en hen die het „constructief expressionisme” vóór alles geven (als uiterste vertegenwoordiger noem ik César Domela met zijn „Construktive Studien” die inderdaad sterke „constructies” geven maar mij niet laten voelen waarvàn zij de „expressie” zouden moeten zijn, een gevoel dat ik blijf zoeken en verlangen al zegt men ook de „constructie-om-de-constructie” te geven!); men vindt er meerderen met sociale tendenzen: Peter Alma met zijn sterken „Tegen den muur” gedrongen, als slachtoffer dat om verzet en opstandigheid roept, geplaatsten arbeider; Heijnsius met zijn afgetobde sleeperspaarden, een motief dat hij blijkbaar niet meer los kan laten; Charley Toorop met haar, in de verte soms aan Käthe Kollwitz herinnerende, armoe-tafereelen. Men vindt nog anderen, die minder nog dan de genoemden onder deze ietwat kunstmatige rubrieken te brengen vallen: Eeckman, Wim Oepst, Jan en Frits Weiland, Dirk Nijland, George Rueter. Zij laten allen goed werk zien hoe verschillend het ook aandoet en welke „maar's” men er ook bij voelt opkomen. Zoo kan men bijv. de gedegenheid en trouwhartigen ijver waarmede Rueter voortgaat te werken zeer waardeeren, „maar” tevens zijn „academischen” kijk wat saai vinden; men kan in Eeckman de spanning die zijn werk altijd vast-gebonden en levend houdt en een soort verbeterd accent geeft bewonderen, „maar” tòch zich afvragen of hij niet telkens een te veel aan voorstelling tracht te geven binnen een te eng bestek; men kan de decoratieve, rustgevende werking ondergaan van Weiland's zeilschepen, in groote vlakken gebeeld, „maar” een factor van gemakzucht meenen te speuren...., enz., enz.